

Halászati Lapok

A Magyar
Mezőgazdaság
melléklete

IX. évfolyam

2008/
Május

A Haltermelők Országos Szövetsége és TermékTanácsa
információs és marketing hírlevele

SZERKESZTI: Szerkesztő Bizottság • FELELŐS SZERKESZTŐ: Hajtun György

Ki fizesse a révést?

A szövetség legutóbbi, április 11-ei rendkívüli közgyűlésén éles hangvételben vitatták meg annak a problémakörét, hogy a környezetvédelmi hatóságok elutasítják a védett állatok okozta károk enyhítését azon a jogcímen, hogy a halászok részesei a vizes élőhely célprogramnak, vagyis az agrárkörnyezet-gazdálkodási programnak. A környezetvédelmi hatóságok úgy vélik, hogy miután az akc-programból támogatást kapnak a halas cégek, már nem jár nekik a természetvédelmi törvényben is rögzített, ám a törvény megszületése, 1997 óta soha ki nem fizetett kár-enyhítés. Sztanó János, a Szegedfish Kft. ügyvezető igazgatója egyetért azokkal, akik azt hangoztatják, hogy két különböző programról van szó, amit a környezetvédelmi hatóság mégis együtt kezel.

• Az Önök tógazdasága az egyik legnagyobb az országban, hiszen több mint két-ezer hektáron folyik Szeged határában a haltermelés. Mi mindenre terjed még ki a cég tevékenysége a haltermelésen kívül?

– Azzal kell kezdenem a mondandómat, hogy az idei évre jól sikerült a felkészülésünk. A tavakat optimális időben, előírásszerűen feltöltöttük maximális vízsintre, a halak élőhelye biztosított. Elegendő mennyiségű tenyészanyaggal rendelkezünk, s eddigi tapasztalataink szerint a telés is jól sikerült, a halak megfelelő pozícióban „aludták át” a hideg hónapokat. Gyakorlatilag semmilyen állat-egészségügyi probléma nem jelentkezett. Több, mint egy hónapja kihelyeztük a halakat, így az etetésük is megkezdődött.

• Ugyanakkor azt hallani a piacon, hogy mintha a megszokottnál kevesebb volna a piaci hal...

– Igen, hozzánk is eljutottak ilyen hírek, de ez nem feltétlenül jelenti azt, hogy kevesebb a hal az előző évinél. Inkább azt mondanám, hogy a piacok megnyíltak, részben az export-lehetőségek – elsősorban román relációban – erősödtek, részben a belpiac élénkült. Egyre több kereskedő, tógazdaság, horgászegyesület keresi meg a mi gazdaságunkat, hogy szeretne halat kivinni Romániába, illetve tőlünk nyugatra is egyre nagyobb az igény a jó minőségű magyar halra. Úgy gondolom, hogy a horgásztavaknál is élénkült a forgalom, mert egyre több halat vásárolnak. Így az áthúzódó készlet jobban megoszlik, s ennek megfelelően egészségesebb piaci egyensúly alakul ki. Ez

FOTÓ: HAJTUN GYÖRGY

Sztanó János

viszont azt is jelenti, hogy várhatóan nem kell a korábbi nyomott áron eladni a halat, hanem a költségnövekedés egy részét végre az árban is érvényesíthetjük.

• A hal ára évek óta központi téma a halászság körében, mert nem mindegy, hogy tud-e nyereséget képezni a cég vagy sem. Az köztudott, hogy évek óta igen alacsony szinten mozog a termelés nyereségtartalma, s ha a hal árát nem tudják emelni, akkor sok halas cég kerülhet nehéz helyzetbe...

– A gazdálkodásban az önköltség, illetve az értékesítési ár alakulása rendkívül kiélezte a helyzetet. Mindenki érzi, hogy az önköltség a különböző költségnemekben – energia, bér, takarmány stb. – nagymértékben emelkedett, így az árbevételnek is arányosan növekednie kell ahhoz, hogy nyere-

Tartalom:

Van esély a támogatásra	3
A Rába habzásának negatív hatásai	4
Generációváltás a Bio-Fish Kft.-nél	5
A megújuló halászképzés	6
Médiaszterek a szárszói tóparton	7
Közös magyar-szerb kecsége-kutatási projekt	8
Április 22: a Föld Napja	8

ségtartalom is képződjön, illetve egyáltalán a termelés folytatásának a lehetősége fennálljon. Az elmúlt néhány évben a hal értékesítési átlagára eléggé megrekedt, de végre, a mostani piaci helyzetben szép lassan emelkedő tendencia figyelhető meg. Bízunk abban, hogy legalább olyan mértékben nőnek az árak, ahogy a termelési költségek, mert ha ez nem valósul meg, akkor súlyos gazdálkodási problémákkal kell szembenéznünk. S ez senkinek sem jó, hiszen ezzel csak kevesebb hal lesz a piacon.

• Azt is tapasztalni, hogy a támogatások mértéke is visszafogottabban növekszik.

– Való igaz, hogy csökken a támogatási szint is, vannak és lesznek olyan támogatási formák, amelyek elmaradnak, csökkennek, másrészt ezek reálértéke is alacsonyabb. Azt hiszem, hogy minden halgazdaság sokkal jobban örülne annak, ha a támogatások helyett az értékesítési ár növekedne dinamikusabban, vagyis a piac elismerné azt a többletköltséget, ami az előállításban évről-évre jelentkezik.

• Hajlandó-e arról nyilatkozni, hogy a Szegedfish Kft.-nél mennyiben játszik szerepet a támogatás mértéke a gazdálkodás eredményességében?

– Mint mindenütt, nálunk is fontos szerepe van a támogatásnak a gazdálkodás eredményességében. A mi esetünkben a támogatás döntően a technológiai-, technikai korszerűsítések, fejlesztések pénzügyi feltételeit teremti meg, mindazokét, amelyek az elmúlt évtizedben a fedezeti hiány miatt elmaradtak. Mi nem bérre, villany-

(Folytatás a 2. oldalon)

Ki fizesse a révést?

(Folytatás az 1. oldalról)

számla kifizetésére használjuk a támogatást, hanem döntően a beruházásokhoz szükséges saját erő fedezetét. Teljesen világos, hogy ahhoz, hogy megfelelő színvonalon termeljünk, folyamatosan fejleszteni kell.

• **Önök közismert „vesszőparipája”, hogy a minél nagyobb feldolgozottsági termékekkel lehet csak hosszú távon a piacon megmaradni, s ez szükséges ahhoz is, hogy a fogyasztás növekedjen. Ezért építettek egy új halfeldolgozót, amelyet tavaly októberben adtak át. Van-e pozitív hatása a halfeldolgozó üzembe állításának?**

– Egyértelműen pozitív a hatása az üzem munkába állásának. Ma már 80 százalékos a kapacitás kihasználtsága, s ezzel el is értük, hogy azon vendéglátó-ipari egységeknek is, amelyek korábban azért nem foglalkoztak halétel értékesítéssel, mert nem tudták előírászerűen előkészíteni, azokat ma már konyhakész halat szállítunk. A halfogyasztás növekedésének hazai gátja, hogy a fogyasztók egy része nem tudja feldolgozni a halat, s fél a szálkától. A feldolgozással a filézést és a szálkátlanítást is meg lehet oldani, s ha valaki megkóstolja a jó halételt – csak zárójelben: ehhez jó receptek szükségesek, s az is, hogy a különböző rendezvényeken kóstoltassunk – akkor szívesen kezdi ezt fogyasztani az egészséges ételt.

• **Szegeden jó pozícióban vannak abból a szempontból, hogy a hal népszerű, elterjedt étel ezen a vidéken.**

– Valóban jobb a helyzet, mint máshol, hiszen Szegeden és környékén az országos átlag többszörösét fogyasztják halételben. Köszönhető ez annak is, hogy túl a tradíciókon, hagyományokon, s a Tisza halfaunáján, a mi tavainkban jó minőségű, kemény húsu, zsírszegény halat tudunk előállítani. Szegeden 150–160 ezer ember él, de olyan igényes piacokra is szállítunk, mint Mohács és Baja környéke. E településeken is évtizedek óta jelen vagyunk egyre növekvő mennyiséggel, ami jelzi, hogy a minőség kiváló, s a kapcsolat korrekt.

• **Hogyan látja a jövőt? Kérdezem ezt azért is, mert ha Romániában beindul a pontytenyésztés legalább 40–50 ezer hektáron, akkor a magyar haltermelés nehéz helyzetbe kerülhet, nagy kihívással néz szembe.**

– Az valóban egyértelmű, hogy ha a román haltermelés felfut, akkor igen komoly konkurenciával találjuk szembe magunkat. Ma még piacot jelent Románia a magyar haltermelőknek egyrészt tenyésztésben, másrészt étkezési halban. Azt gondolom, hogy a 18 ezer hektár körüli magyar tógaz-

daságok termelését elsősorban itthon kell eladnunk, s az étkezési kultúránkat szükséges fejleszteni ahhoz, hogy versenyben maradjunk. Már említettem, hogy a termékválasztékot jelentősen bővítenünk kell, hiszen ezzel a hazai fogyasztók is megnyerhetőek. Ugyanúgy a horgásztavak növekvő igényét is hazai halból kell kielégítenünk. Rövid távon a román kereslet még nekünk piac, hosszabb távon azonban komoly konkurenciát jelenthet.

• **Nem gondolkodnak-e éppen ezért azon, hogy a termelés szerkezetét megváltoztassák?**

– Próbálkozunk új halfajok termelésével, de az adottságaink a jelenleg működő szerkezetnek megfelelőek. Lehet, hogy később a nagy tavainkat – 150–200 hektáros vízfelületekről van szó – át kell építenünk, hiszen ezek a tavak nem igazán alkalmasak a ragadozók termelésére. Figyelembe kell vennünk továbbá azt is, hogy a terület természetvédelmi jellege miatt a haltermelési intenzitás növelésének gátjai vannak.

• **Minden tó, különösen, ha ilyen nagy vízfelületekről van szó, mint a Szegedfish Kft.-é, fontos szerepet tölt be a környezet alakításában. Nem csupán halat termelnek benne, de alakítja a mikroklimát, őrzi a biodiverzitást, eltartja a védett állatokat.**

– Mi kezdetől mondjuk és gyakoroljuk is azt az elvet, hogy ennek a 2000–2100 hektárnyi területnek legalább négy funkciója van. Időnként persze az egyik funkció fontossága látszólag vagy valóban növekedhet a másik rovására. Az első helyen – túl a haltermelésen – a belvíztárolási kötelezettséget említeném. Rendkívüli időjárás esetén 10 millió köbméter belvíztárolási kötelezettségünk van, aminek maradéktalanul eleget is teszünk.

Nyilvánvaló, hogy ekkora vízfelülettel a mikroklima alakításában messzemenően közreműködünk, s ez mérhető is. Mint vizes élőhelyek fenntartói a madarak életterét biztosítjuk,

s kezdetől fogva tudomásul vesszük, hogy a madár olyan helyre megy és ott érzi jól magát, ahol számára a körülmények a legkedvezőbbek. S ez minden bizonnyal összefügg a halászattal is, hiszen a termelőknek is és a madaraknak is az a jó, ha bőseges, egészséges a halállomány. Ahol ez normálisan működik, ott a madarak életére is kedvező. De ezzel nincs is semmiféle probléma. Azzal viszont már igen, hogy a vizes élőhely fenntartásához ki milyen mértékben járul hozzá. A belvíztározáshoz, a haltermeléshez, a természetvédelemhez és a vadászathoz kinek-kinek hozzá

kellene járulnia pénzügyileg annyiban, amennyiben részes az adott tevékenység művelésében.

• **Egy gazdálkodónak elsődleges a haltermelés, hiszen a költségviselés oldaláról nem tud teljes mértékben megfelelni mindazoknak a követelményeknek, amelyek a környezet- és természetvédelem előír vagy a biodiverzitás fenntartása megkövetel.**

– Mindaz, ami nem kötődik szorosan a haltermeléshez, pluszköltségeket jelent egy gazdálkodónak. Világosan látszik, hogy a felsorolt feladatokból a halászat bevételeiből nem képes megoldani a másik három finanszírozását. Tehát mindenkinek valamilyen mértékben hozzá kellene járulnia a költségekhez. Szó sincs arról, hogy mindent más fizessen. Mi tudomásul vettük, hogy ezeket a funkciókat várják, sőt, bizonyos mértékben örülünk is ennek, de ezek finanszírozásához, s a minél optimálisabb körülmények megteremtéséhez a pénzt, paripát, fegyvert az érintetteknek össze kellene adniuk.

• **A vizes élőhely célprogram keretében éppen a környezeti sokszínűség fenntartását támogatják.**

– A célprogramban, pontosabban a rendeletben tételesen felsorolták, hogy milyen feltételeknek kell megfelelni a támogatás igénybe vételéhez. S nem csak felsorolják a tennivalókat, de rendszeresen ellenőrzik is a végrehajtásukat. Ez a támogatás arra szolgál, hogy a vizes élőhelyek fenntartása, működési lehetősége megmaradjon. Legyen időben vízborítás, vigyázzunk a víz minőségére, a madarak zavartalanágát biztosítsuk stb. Azt viszont nem tartalmazza, hogy a vendégek svédasztalos étkezését, halszükségletét térítés nélkül biztosítsuk. Illúzióink persze nincs arra vonatkozóan, hogy a teljes „étkezési számlát” valaki átvállalja, de azt reméljük, hogy előbb-utóbb megszűnik a központilag elrendelt kötelező „ingyenes vendéglátás”. Ha ugyanis a haltermelőt arra kötelezi a hatóság, hogy eltúrje a védett madarak károkozását, akkor jogos elvárásunk, hogy az állam járuljon hozzá a pluszköltségekhez.

Azon már nincs vita a hatóságokkal sem, hogy a madarak eltartása jelentős ráfordítást igényel. A vita azon van, hogy ki mennyit vállaljon a költségekből. Az agk-

támogatás a madarak eltartására nem vonatkozik. A vizes élőhely program végrehajtását az MVH munkatársai rendszeresen ellenőrzik. A napokban volt egy teljes körű ellenőrzés, amelynek során az adatszolgáltatásunkat tételesen megnézték, hogy a törvényi előírásokat betartjuk-e, s gps-szel felmérték a tavaink nagyságát. Ez utóbbinál az eltérés elhanyagolható nagyságú volt, így mi is megnyugodtunk, hogy az adataink pontosak, a rendeletben előírt, és a pályázatunkban vállalt feltételeket teljesítettük.

Hajtun György

A halfogyasztás növekedésének hazai gátja, hogy a fogyasztók egy része nem tudja feldolgozni a halat, s fél a szálkától.

Az agk-támogatás a madarak eltartására nem vonatkozik.

Van esély a támogatásra

Április 11-én három napirendi ponttal tartott rendkívüli közgyűlést a Haltermelő Országos Szövetsége és Terméktanácsa. Az első napirendi pontban dr. Forgács Barnabás, az FVM szakállamtitkára az Új Magyarország Vidékfejlesztési program módosítására tett kezdeményezésről tájékoztatta a jelenlévőket. E napirendi ponton belül dr. Szűcs István docens (Debreceni Egyetem) ismertette „A Magas Természeti Értékű Vizes Élőhelyek Megőrzése és Fejlesztése” célprogramot. A második napirend keretében a „de minimis” támogatást – a minőségi pontytenyésztési programban való részvétel csekély összegű támogatását – beszélték meg. Bejelentésekkel, javaslatokkal, indítványokkal zárult a közgyűlés.

Az első napirendi pontban dr. Forgács Barnabás multidézőssel kezdte mondandóját. Emlékeztetett arra, hogy az EU által elfogadott, a 2004–2009 közötti időszakra szóló Nemzeti Vidékfejlesztési Tervben megvalósult a halas tavak vizes élőhely célprogram támogatása, s ennek következtében beindult az agrár-környezetgazdálkodási (akg) program néven ismertté vált öt évre szóló támogatás. Igaz, hogy az akg-program végrehajtása magában hordozta a bürokrácia szinte valamennyi gyermekbetegségét, de a halas társadalom többé-kevésbé hozzájutott az éves szinten mintegy másfél milliárd forintot jelentő támogatáshoz, amelynek nem az Európai Halászati Alap, hanem az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alap adja a pénzügyi forrását. A program végrehajtásának az ellenőrzéséből adódó anomáliákat – a szövetség hathatós támogatásával – a minisztérium is igyekezett kiküszöbölni.

A szakállamtitkár a 2009–2013 közötti időszakra vonatkozó, a halastavakat is érintő akg-programmal kapcsolatban kijelentette, hogy annak brüsszeli elfogadtatása folyamatban van. Hangsúlyozta, hogy nem éppen feszültségmentesek a tárgyalások, mivel az Európai Bizottság tavaly decemberben nem fogadta el az Új Magyarország Vidékfejlesztési Tervben szereplő vizes élőhely program magyar elképzeléseit. A visszautasítás elsődleges oka az volt, hogy a programot ne az EMVA-ból, hanem az EHA-ból finanszírozza az EU. Aktív informális egyeztetés indult meg az FVM, pontosabban a szakállamtitkár vezette tárgyalódelegáció és Brüsszel között, s ennek eredményeként február-márciusra az Európai Bizottság és a Vidékfejlesztési Főigazgatóság számára is elfogadható iránynyal jelent meg a magyar fél.

„A Magas Természeti Értékű Vizes Élőhelyek Megőrzése és Fejlesztése” célprogram kidolgozásában a szövetség ügyvezetése és néhány további szakértő töltött be meghatározó szerepet. A célprogram logikáját, felépítését alapvetően meg kellett változtatni ahhoz, hogy az Európai Bizottság egyáltalán tárgyaljon a témáról. Úgy tű-

Fotó: Tótg László

Az elnökség: Forgács Barnabás előadását tartja

nik, hogy a tervezetben meghatározott kétszintű támogatási rendszer (az egyik szint a nem védett, a másik a védett területekre vonatkozna) elfogadható Brüsszel számára is. A célprogram 23 200 hektárra szól, s továbbra is az a cél, hogy az EMVA adja a támogatás pénzügyi alapját. A szakállamtitkár kérdésekre válaszolva kifejtette, milyen újabb pontosítások szükségesek a tervezetben ahhoz, hogy 2009-től – igaz, más néven, mint eddig – folytatódhasson a vizes élőhely célprogram. Ugyancsak kérdésre válaszolva Forgács Barnabás úgy vélte, hogy legalább 70 százalékos az esélye annak, hogy Brüsszel jóváhagyja hazánk új, „A Magas Természeti Értékű Vizes Élőhelyek Megőrzése és Fejlesztése” célprogramban megfogalmazott elképzeléseit.

A szakállamtitkár mondandóját Szűcs István docens egészítette ki. A szakértő elmondta, hogy külön köszönet jár az FVM tárgyalódelegációjának azért, hogy olyan témaköröt és célprogramért állnak ki, amely eddig az Európai Unióban nem volt

sem téma, sem gyakorlat. Tudomásul kell vennünk nekünk magyaroknak is, hogy Brüsszelben a halászatot nem sorolják a mezőgazdasághoz, amit az is tükröz, hogy önálló halászati politika él a közösségben. Az persze tény és való, hogy a kelet-európai bővüléssel a halászati politika is új megvilágítást kapott, hiszen például a magyarországi édesvízi halászat olyan új értékeket hordoz, amelyekkel a bővítésig az EU nem rendelkezett.

A nagy kérdés azonban továbbra is az, hogy lehet-e az EMVA a forrása a célprogram finanszírozásának? Nehéz Brüsszellel elfogadtatni, hogy a magyar és a kelet-európai halastavak sokkal nagyobb ökológiai értéket képviselnek, mint Nyugat-Európában. Miután nem halas szakemberek döntenek a célprogram elfogadásáról, a tervezet kidolgozásakor mindenki számára közzétételre kellett tenni, hogy a célprogramban résztvevők miért is kapnak támogatást. Aki felvállalja az előírásokat, annak extenzifikálnia kell a termelését, hiszen ezáltal javul az agro-ökológiai értéke az adott tógazdaságnak. A szántóföldi támogatásokhoz hasonló logikával kellett a célprogram kidolgozóinak élniük, mivel a brüsszeli bürokratáknak ez a leginkább érthető és elfogadható. Ami a tervezet megvitatását illeti, jó néhány konkrét változtatási javaslat született. Szűcs István megígérte, hogy a javaslatokat beépítik a Brüsszelben tárgyalandó anyagba.

A második napirendi pont keretében Dr. Orosz Sándor ügyvezető elnök szólt a „de minimis” támogatás tervezetéről. Az FVM javaslata szerint „A minőségi pontytenyésztési programban való részvétel csekély összegű támogatása” címet viselő rendelet-tervezetben hektárra vetítve osztanák el a mintegy 70 millió forintot kivető nemzeti támogatást. Az ügyvezető elnök viszont gazdálkodónként javasolta elosztani a pénzt, mivel így a kisebb területen gazdálkodók is azonos elbírálásban részesülnének. A közgyűlés véleménye az volt, hogy ne tegyenek különbséget kicsi és nagy gazdálkodó között, a hektárra vetített elosztás az igazságos még akkor is, ha a rendelet-tervezetben egy gazdálkodó esetében 250 hektárban maximálnák a felső támogatási határt. A közgyűlés egyhangú szavazással a területalapú változatot fogadta el.

A harmadik napirendi pontnál Szabó József, az ÖKO 2000 Vállalkozás vezetője azt kérte az ügyvezetéstől, hogy vegyenek részt abban a munkában, amelyet a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium a közeljövőben megkezdett, s amelyben a Natura 2000 program szabályait dolgozzák át.

H. Gy.

A Rába habzásának negatív hatásai

A közelmúltban ért véget az a kutatás, amelynek során megvizsgálták a halpopuláció állapotát a Rába folyón a közismert szennyezés tükrében. Dr. Keresztessy Katalin halbiológus, halászati szakmérnök vezette, irányította a kutatást, akitől megtudtuk, hogy a Rába folyó halpopulációját már a nyolcvanas évek elejétől vizsgálja. A kutatás végeredményben kiderítette, hogy a jelenleg előforduló halfajokra és egyed-számaikra hogyan hatott a folyó habzása.

Keresztessy Katalin biológusként végzett az ELTE Természettudományi Karán, s nem sokkal utána, az akkor még Debreceni Agrártudományi Egyetemen halászati szakmérnöki szakon is diplomázott. Amikor a debreceni egyetemre járt, már a hazai halfajok elterjedésével, ökológiai igényeivel, a populációk változásaival, illetve magával a faunisztikai kutatással foglalkozott intenzíven. Ebben az időszakban a Fővárosi Állat- és Növénykertben dolgozott, s ennek köszönhetően csaknem tíz évig foglalkozhatott az előbb felsorolt témakörökkel.

Igaz, hogy érintőlegesen más területek is a munkájához tartoztak, mint például az egzotikus halfajok, a kételtűek, a vízmadarak élete, s e témakörökben biológia órákat is tartott. S nem csak órákat adott az érdeklődő gyerekeknek, hanem szakköri foglalko-

Ingola

Német bucó

zásokat is tartott. A munkája gerincét azonban – miután ez állt érdeklődése középpontjában – mindig is a hazai halfajok jelentették.

Jóllehet az őshonos és veszélyeztetett halfajok esetleg nem hajtanak közvetlen gazdasági hasznot, azonban szerepük fontos, a biodiverzitás biztosításához hozzájárulnak. A biológus – aki 1988-ban Horváth László professzor hívó szavára a Gödöllői Agrártudományi Egyetemre lépett be, ahol kutatott

és oktatott – úgy véli, hogy ennek következtében jó néhány őshonos halfaj kutatása a perifériára szorult. Pedig ez a munka nem csak szakmai kihívást jelent, hanem a biodiverzitás szempontjából az élővilág, s ezen belül vizeink jó ökológiai állapotához járul hozzá. Fontos figyelnünk arra, hogy melyek a hazai vizeinkben elterjedt őshonos fajok, még akkor is, ha nem hoznak közvetlen gazdasági hasznot. Hiszen azzal, hogy egy egészséges, jól működő ökológiai rendszerben „eljátsszák” saját szerepüket a táplálkozási láncban, az mindenképpen biológiai fontossággal bír.

Az őshonos halfajok populációjuk változásával sokkal hamarabb jelzik, hogy valamilyen probléma jelentkezett az adott helyszínen. Gondolhatunk itt arra, hogy a víz szennyeződött, netán vízrendezést hajtottak végre – ezek bármelyike negatívan hathat a halak élőhelyére.

A Rába habzása, az osztrák bőrgyári vízszennyezés manapság slágertéma. De mielőtt az erre vonatkozó publikációk megjelentek volna, már észlelhető volt a halpopuláció változása. A helyben tevékenykedő emberek, horgászok, természetvédők, halászok érzékelték a változást, így az újságokban is megjelent, hogy a legvesélyeztetettebb és legigényesebb halfajok száma

Magyar bucó

csökkent. A halbiológus, mint már említettük, a '80-as, '90-es években rendszeresen járta a Rába különböző szakaszait, s végezte a hazai halfajok faunisztikai feltárását, feltérképezését. E munkának köszönhető, hogy öt halfaj – széles durbincs, dunai ingola, tiszai ingola, pettyes harcsa és homoki küllő – jelenlétét sikerült újonnan bizonyítani a kutatócsoportnak (Botta István, Keresztessy Katalin és Neményi István). A dunai ingola elterjedt a Rábában, s a La-

Keresztessy Katalin

pincsban is (ez a Rábába folyik), s igen értékes faj.

Magyarországon a Rába környezeti megítélése jelentősen eltér az osztráktól. Miután a magyar folyószakasz – 211 kilométer – a hosszabb, így a folyó mellett élők hosszú távon szeretnék a folyó nyújtotta előnyöket élvezni. Ennek érdekében a magyar szakaszon sok gondot fordítanak a folyó karbantartására, a fauna megőrzésére, a rekreációs előnyök kihasználására. Az osztrák oldalon lényegesen kisebb szakaszon folyik a Rába, így ennek következtében ott nincs rekreációs jelentősége a vízének. Nem véletlen az sem, hogy a magyar WWF (World Wild Foundation) a Rábát kiemelt folyónak választotta 2004-ben.

A most zárult kutatás során jól hasznosultak a korábbi felmérések eredményei. Megállapítható volt például, hogy míg korábban Szentgotthárd térségében egy-egy mintavételi szakaszon 4–6 példánnyal képviseltette magát a magyar és a német bucó, lényegében fele-fele arányban, addig ma jelentősen lecsökkent a példányszámuk. További változást jelentett, hogy 2006-ban a vizsgált halfajok egyedeinek több mint 50 százalékát a márna, illetve a domolykó adta, amelyek valójában igénytelen halfajoknak számítanak. Tavaly annyiban rosszabbodott a helyzet, hogy már a márna populációja is csökkent. A törpecsík és a sujtásos küsz élettere azonban szerencsére nem sérült olyan mértékben, mint más halfajoké. Ritkult a dévérkeszeg, a paduc, ami nem volt várható. Gyakoribbá vált az ökle, amely az uniós csatlakozás után vált védett halfajjává Magyarországon, jóllehet nálunk tömegesen él. Kevesebb harcsát, csukát fogtak a horgászok az elmúlt időszakban. A sügér viszont gyakoribbá vált, aminek okát még nem tudni pontosan.

A tanulmány egészét sajnos nincs módunkban idézni. A biológuskutató reméli, hogy továbbra is mérheti a Rába halpopulációjának alakulását, hiszen a kutatás nem zárult le, s csak hosszú távon érdemes az elemzéseket elvégezni.

H. Gy.

Generációváltás a Bio-Fish Kft.-nél

Kisújszállás közelében fekszik a Bánhalma-Telekhalma halastórendszer. A mintegy 310 hektárnyi vízfelületen Végh Endre vállalkozó lassan másfél évtizede termeli a halat, de miután több lábon áll a gazdasága, a tórendszer működtetését fiaira, Szabolcsra és Zoltánra bízta idén január elsejétől. A két fiú – Szabolcs 29, Zoltán 28 éves – még hallgat az apa tanácsaira, de már a saját elképzeléseiket is határozottan képviselik. Ez persze nem jelenti azt, hogy vita volna köztük: Végh Endre 52 évesen eléggé tapasztalt ahhoz, hogy tudja, hol kél el a segítség.

„Kérdezze Szabolcsot! Idén január elsejétől átadtam a marsallbotot a fiúknak, most már ők a felelősek a gazdaságért és a nyilatkozatokért is” – hártja el az interjú lehetőségét Végh Endre.

Megkérdeztük a fiúkat is, de előbb körbenéztünk. A halas cég portája – bár ráférne a felújítás – rendezett, a 300 hektáros birtok egyik legnagyobb és legszebb tavának a partján fekszik. Ahogy a 34-es útról lekanyarodtunk egy üzemi bekötőútra, vagy 15 teletető medencét számoltunk. Már csak egynéme-lyikben volt víz, s ebből is kiderült, hogy az 1–2 nyaras pontyokat már kihelyezték a nagy vizekbe. Az iroda melletti tóba a piaci halat tették, ez kétnyaras ponty, amely nyár végére, háromnyarasként a 2–2,2 kilogrammos testsúlyt is eléri. Ottjártunkkor, április 23-án éppen befejezték egy halzállító kiszolgáltatását. Nincs megállás, télen-nyáron bőségesen akad tennivaló a tavak körül.

– Megosztjuk a munkát – kezdte mondanóját Szabolcs. – Zoli minden nap itt van a gazdaságban, én ingázok Berekfürdőre és vissza, mert ott egy halászcárdát üzemeltetünk, s azt én vezetem. A vendéglátás nem egyszerű, különösen nem könnyű a mai szigorú követelményeknek megfelelni, hiszen a hatóságok igen szőrszálhasogatók. Ha valamit nem az előírások szerint végzünk, akkor súlyos pénzbüntetésekre lehet számítani, ezért mi igyekszünk, hogy minden rendben legyen.

A csárda a híres, és a külföldiek által is szívesen látogatott bereki gyógyvizes fürdő közelében fekszik. Ennek ellenére a téli hónapokban a csárdában csak nullszaldósa sikerül a gazdálkodást kihozni, ám ha jó az idő, akkor bizony előre kell asztalt foglalni, hogy biztosan helyet kapjon a vendég. A konyhán jól főznek, a halételek mellett más, a magyar konyha hagyományait idéző ételek – levelek, pörköltök, sültök stb. – sokaságát rendelhetik a betérők. A halételek – az alapanyagot a húsz kilométerre lévő tógazdaságból szállítják – között van ponty, harcsa, süllő, amit szintén rántva, sütvé, pörköltnek, levesnek készítenek.

A hatóságok szigora is szóba kerül. Végh Endrének a szövetség segítségét kellett kérnie például abban, hogy a 2006–2007. évre szóló agrár-környezetgazdálkodási támogatást végre kézhez kapja. Dr. Orosz Sándor ügy-

vezető elnök áttanulmányozta a hivatalos papírokat, a határozatokat, s úgy vélte, hogy a vállalkozó jogosan reklamálja a kifizetést. Az MVH egyik vezetőjétől végül azt a tájékoztatást kapták, hogy május 15–30. között kifizetik a még hátralévő akgtámogatásokat. Ami csak szerény tapasztalás, hogy nem csupán néhány halas, de sok más mezőgazdasági cég is érintett az ügyben. Végh Endre csendben megjegyezte: jó lenne, ha a hivatal be is tartaná az ígértét, mert azokkal eddig is jól álltak.

Végh Szabolcs ügyvezető

A két fiú inkább a tettek, mint a szavak embere. Ki-ki teszi a dolgát, s amikor faggatom őket az elképzeléseikről, csak tömondatokban válaszolnak. Pontosabban Szabolcs az, aki rutinosabb az interjúadásban, Zoltán csak rábólint, hogy jól mondja a bátyja. A halas cég neve Bio-Fish Kft. Amikor rákérdezek a biohaltermelésre, Szabolcs annyit mond, hogy még csak a nevükben jelzik, hogy a jövőben biohaltermelés lesz a tógazdaságban. Az ugyan ma is kétségtelen, hogy a tavaikban igazi biohalak úszkálnak, mert csak szerves trágyát használnak és az előírásoknak megfelelően takarmányoznak, de a biohaltermelés elismeréséhez szükséges dokumentumokat még nem tudják bemutatni. Dolgoznak azon, hogy igazoltan bio takarmányt vegyenek, s a még csak körvonalazottan elismert biohaltermelési technológia minden pontját dokumentáltan, ellenőrzötten végezzék. Szabolcsék ebben látják a jövőt: a biohalnak jobb ára van, s lesz is, bár a jelenlegi árakban ez még nem mutatkozik. A piac még nem ismeri el a biohaltermelés

teljes költségeit, hiszen most is kb. 650 forint kilónkénti bruttó áron tudják a pontyot eladni.

Pedig volna és van is rá lehetőség. Szabolcs annyit elárul, hogy erősen gondolkodnak egy horgászto tó kialakításán, de még nem döntöttek el, hogy mikor fognak a kialakításába. Már csak azért sem, mert a környéken több jól működő horgászto létezik, ugyanakkor jelentős fejlesztésre, beruházásra volna szükség saját horgászcentrumuk kialakításához. Előbb-utóbb azonban bele kell vágniuk ennek megvalósításába is, mert – s ezt a két Végh fiú is tudja – ez a jövő.

Korsós János, a cég halászati vezetője szintén fiatal. A 32 éves halász szakmunkás másfél évtizede végezte el Tatán a szakiskolát, ma a cégnél nyolc halászt irányít. „Már nem vagyok fiatal” – hártja el a bókot, amin persze élcelődünk egy kicsit minden. A halászatban eltöltött év duplán számít, mert gyakran meg kell fogni a háló végét, s derékig, mellkasig érő vízben kell órákon át dol-

Korsós János halász

gozni, jegyezte meg csendesen Korsós János. Persze mindent ki lehet bírni, de szezonálisan nehéz a munka, állítja a szakember. A ponty mellé amurt, busát, ragadozót helyeznek ki a tavakba.

A fiatal halász kunhegyesi, a tógazdaságtól 10 kilométerre él családjával. Segédmotorral jár a munkahelyére. Miután elárulja, hogy felesége otthon van gyeden a legkisebb fiúval, az ötéves Martinnal, míg a középső fiú, Dorinán hét, a legidősebb, a János már 9 éves, már értelmet kap a korára vonatkozó megjegyzés elleni tiltakozása. János nem panaszkodik: szerinte a cégvezetés megbecsüli őt. Már csak azért is, mert az „új” főnökkel egykorúak, így könnyen megtalálják a hangot egymással. „Ismerjük egymást, tudjuk, ki miben jó, ezért a munkát is úgy osztjuk el, hogy ne lógjon ki senki a sorból” – mondta. Ha valaki talpraesett, s átlátja a dolgokat, pontosabban a piacot, s az igényeket, akkor hosszú távon meg lehet élni a haltermelésből, mondta végezetül Korsós János.

H. Gy.

A megújuló halászképzés

A halászat ősi mestersége a magyarságnak, ám mára sajnos a halász szakma képzése leértékelődött. A KEMŐ Jávorka Sándor Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégium az egyetlen képzőhely az országban, mégis beiskolázási gondokkal küszködik, nincs jelentkező az iskola rendszerű képzésbe. Ennek magyarázatát lehet keresni a szabályzóban, a törvényi előírásokban, a szakma igényességében. Megoldást azonban találni kell, mivel az ország szakértelem nélküli fizikai dolgozókkal nem tud megfelelni a jövő egyre szigorodó elvárásainak.

Lehet, hogy a Jávorka talált megoldást. A halász szakképzést a megújuló OKJ (Országos Képzési Jegyzék) új és biztató szakmai kínálatával szeretné megreformálni az oktatást-képzést. Az új OKJ kivette a halász szakmunkás képzést a napali iskola rendszerű képzésből és átirányította a felnőttképzési csoportba. Tehát a halász szakmunkások csak felnőtt képzés formájában szerezhetnek szakmai bizonyítványt.

Laikus testvérek

Az új képzési forma lehetőséget nyújt arra – és reméljük lesz is igény erre –, hogy a szakmai kimenetek alkalmazkodjanak a piaci igényekhez. A keretes anyagunkban közölt táblázat sok kérdésre választ ad, egyben új ajánlatokat is tesz. A 31 624 01 0000 00 00 számon szereplő szakma a Halász, Haltenyésztő szakmai végzettség feltételeit ismerteti. A megjelölt modulok (tantárgyak) mindegyikét teljesíteni kell a szakma megszerzéséhez. Mód van azonban a felnőttképzési rendszerben arra is, hogy a hallgató rész-szakképzést szerezzen az új rendszerben, a 31 624 01 0100 31 01 azonosítószámú Halór megnevezésű rész-szakképzését lehet elérni vagy a 31 624 01 0100 31 02 azonosítószámú Horgásztokezelő megnevezésű rész-szakképzés szakmai végzettségét lehet megcélózni. Új kifejezés a ráépülés: pl. a 31 624 01 0001 31 01 azonosítószámú Elektromos halászgépkészítő szakmai végzettség megszerzéséhez, de ehhez a Halász, Haltenyésztő szakma megléte feltétel.

A képzések indításában és az oktatás időpontját tekintve az iskola igyekszik egyaránt rugalmas lenni. A Haltenyésztő szakmai képzésre az intézmény rendelkezik kidolgozott programmal (akkreditált tananyaggal),

ez 600 óra elméletből és kétszáz óra gyakorlatból áll, összesen 44 hetet (heti 3 alkalommal 5-5 óra) igényel egy év alatt. A Horgásztokezelő és a Halór szakok 300-300 óra képzést jelentenek, összesen 22 hét kell (heti 3 alkalommal 5-5 óra) e szakma elsajátításához.

A 31 624 01 0000 00 00 azonosítószámú Halász, haltenyésztő megnevezésű szakképzés szakmai követelménymoduljainak azonosító megnevezései

1631-06 Gazdasági tevékenységek végzése

1632-06 Tősgazdasági és természetvesztési hallástermelés

1633-06 Műszaki feladatok végzése

1656-06 Halászzal kapcsolatos feladatok végzése

1657-06 Hálógépszívógépi, vízminőségi, szakszerű rakodási feladatok elvégzése

1778-06 Értékmegőrzés, vagyonvédelem kötelezettségei, szabályai

1780-06 Haltartás technológiája

1781-06 Munkafolyamatok dokumentálása

A 31 624 01 0100 31 01 azonosítószámú Halór megnevezésű rész-szakképzés szakmai követelménymoduljainak azonosító megnevezései

1657-06 Hálógépszívógépi, vízminőségi, szakszerű rakodási feladatok elvégzése

1778-06 Értékmegőrzés, vagyonvédelem kötelezettségei, szabályai

A 31 624 01 0100 31 02 azonosítószámú Horgásztokezelő megnevezésű rész-szakképzés szakmai követelménymoduljainak azonosító megnevezései

1633-06 Műszaki feladatok végzése

1780-06 Haltartás technológiája

1781-06 Munkafolyamatok dokumentálása

A 31 624 01 0001 31 01 azonosítószámú Elektromos halászgép kezelője megnevezésű ráépülés szakmai követelménymoduljainak azonosítója megnevezése

1779-06 Elektromos halászgép kezelése

Bármelyik képzés megkezdésének szükséges feltételei:

Bemeneti kompetenciák:

Iskolai képzettség: nyolcadik évfolyam elvégzésével tanúsított alapfokú iskolai képzettség.

Szakmai előképzettség: nincs.

Előírt gyakorlat: 3-5 év termelési szolgálati idő.

Pályaalkalmassági követelmények: nem szükségesek.

Szakmai alkalmassági követelmények: szükségesek.

Előzetes igényfelmérésre történő jelentkezés: K-EMO Jávorka Sándor Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégium, 2890 Tata, Új út 19. sz.

A tanfolyam szervezője, programfelelős: Villám Edit, tel./fax: 06 34/481-480, mobil: 06/30/819-1842, villamedit@javorka-tata.sulinet.hu. A képzésről bővebb információ az iskola honlapján található, amely a képzés teljes anyagát ismerteti a www.javorka-tata.sulinet.hu.

Dr. Szilas Péter

Médiasztárok a szárszói tóparton

Április utolsó szombatján benépesült a Balatoni Halászati Zrt. szárszói horgásztavának a környéke: a IV. Média Horgászverseny résztvevői készültek arra, hogy kifogják a nagy halat. Az időjárás kegyeibe fogadta a szervezőket és versenyzőket egyaránt, hiszen kellemes tavaszi melegben zajlottak az események. Ennek leginkább Szakál Tamás, a BH Zrt. munkatársa, a rendezvény szervezője örült, s amikor 9 órakor dudaszóval jelezte a verseny kezdetét, akkor 21 három-háromfős csapat dobta be a horgot, s reménykedett a győzelemben.

Kiss György Károly vezérigazgató röviden bemutatva a helyszínt: ha a régi hetes úton elhagyjuk Balatonszárszót, akkor a helységnevtáblától alig egy kilométerre, a nagy tóval átellenben található a mintegy 40 hektáron fekvő horgászpáradicsom. Az idei versenyen, már ami a csapatok számát illeti, rekord született, s a vezérigazgató is örömmel nyugtázta a jó hangulatot. A tópartot végigjárva ugyanis a részvétel és a jó levegő volt a legfontosabb a csapatok számára, nem pedig a győzelem. Ezzel együtt a halak étvágyával kapcsolatban több kritikai megjegyzés is elhangzott a versenyzők részéről, mivel a szálkak és a vödörök leginkább törpeharcsával teltek. Ponty, kárász alig-alig kapott a csalira, pedig a közelmúltban tíz mázsa nagytestű halat telepítettek a tóba. „Le kell halászni a tavat és meg kell tisztítani” – jegyezte meg Kiss György Károly, hallva a kritikus észrevételeket.

A horgásztatás az egyik legfontosabb tevékenység a BH Zrt.-nél. S nem csupán a Balatonon, hanem valamennyi tógazdaságukban létrehozta és kialakította horgásztavát. A szárszói a legnagyobb, általában 2-10 hektár közötti területen folyik a horgásztatás. Az a tapasztalat ugyanis, hogy a kisebb tavaknál nagyobb a fogás. A vezérigazgató nem hódol a horgászás hobbijának, ezért nem is tud magyarázatot adni arra, hogy miért nem haragnak a halak. Ez nem halászás, külön tudomány a horgászás, nyugtázta a helyzetet a cég első embere.

A díjak csábítóak: horgászfelszerelések, serlegek, könyvek, CD-k, ajándécsomagok, s különlegességként balatoni homokkőre festett halportrékat is felajánlottak a győzteseknek. A szponzorációk is azt jelzik, hogy a verseny teret nyert. A vezérigazgató fontosnak tartja a sajtó munkatársaival az ilyen jellegű kapcsolattartást is, mert egy-egy rendezvény kiváló lehetőséget kínál arra, hogy a média munkatársai más oldalukról mutakozzanak be. A társaságnak egyébként jó a sajtója, sokat szerepelnek a szűkebb-tágabb nyilvánosság előtt, s nem csak halászszakmai kérdésekben.

Lévai Ferenc, az Aranyponty Zrt. elnök-vezérigazgatója is támogatta a versenyt, mégpedig a cég által „Utolsó vacsora” néven fejlesztett horgász csalival. Minden versenyző kapott egy-egy 3 kilogrammos vödört, de hogy

ki hogyan használta fel az új halétket, arról nem végeztünk közvélemény kutatást.

Minden olyan rendezvény, ami a halról szól, legyen az főzőcske, horgászverseny, bemutató, halászléfőzés, fontos, indokolta a cégvezető a jelenlétét. A halfogyasztás növelése a lakosság egészsége szempontjából is létkérdés, s ehhez a média segítsége is szükséges. Ma mindent a média határoz meg, a virtuális világ elurulta mindennapi életünket. Aki nem beszél, nem mutogatja magát, ami nem attrakció, az nincs, vélte a vezérigazgató.

„Ha valaki egy évvel ezelőtt azt mondja nekem, hogy te halcsalit fogsz gyártani, azt ki-

gramm etetőanyagot dob a vízbe, gondoljuk meg, hogy mennyi olyan vegyület kerülhet tehát a vízbe és a szervezetekbe, ami nem oda való. A hal ízlelőbimbója, ízérzékelése nem hasonlít az emberéhez: a vízben oldódott anyagok illatát érzi, ami vagy vonzza vagy taszítja. A hal nem találkozik természetes közegében a fahéjjal vagy a vaníliával, ellenben gabona magvakkal igen.

Az „Utolsó vacsora” hosszas kísérletezés után született meg. A halcsali jórészt biotermelésből származó anyagokból és gyógynövény ízesítővel készült, és csak Magyarországon termelt egészséges anyagot tartalmaz. A tavakban is kipróbált készítmények teljes mértékben figyelembe veszik a halak élettani igényeit és a horgászok vágyát, miszerint a csali gyorsan horogra vonzza a halat. A Balzer Hungária Kft. mint a horgászat szakértője segített beállítani a megfelelő keverési arányt, s a Balzer Team horgászcsapat egy évig tesztelte sikerrel a készítményt, így megtalálták a legjobb összetételt.

A halfogás nem a modern kor tudománya. Lévai Ferencnek erre is akad példabeszéde. Rétimajorban egy exkluzív vendégsereg hor-

Lévai Ferenc és Szakál Tamás

nevettem volna” idézi fel az „Utolsó vacsora” történetét Lévai Ferenc. Am menet közben kiderült, hogy kevés az egészséges, csak természetes anyagot tartalmazó halcsemege, mivel horgászcslai címen olyan anyagok jutnak a vízbe, ami sem a víznek, sem a halnak, sem az ezeket elfogyasztó embernek nem jó. Tény, hogy a csali gyártása ellenőrizetlenül folyik, miközben a takarmánygyártás szigorú előírások között folyik. A csaligyártók azt tesznek a termékeikbe, amit akarnak: a rózsasóajtól a pörkölt rizsmogyoróig, de az állati termékeken át a különféle toxikus, lerakódó anyagokig terjed a skála. A horgász ugyanis azt gondolja, hogy ha beleszagol egy kellemes illatú csaliba, azt a hal is pont így érzi. Uniós felmérés igazolja, hogy a csalik 70 százaléka toxikus anyagokat tartalmaz. Egy horgász egy hal kifogásához általában két kilo-

gászni akart. A legmodernebb felszerelésekkel ültek le a tópart mellé, de fogás csak elvétve akadt. A tó távolabbi végében három méteres zsinórral, azon egy csavar, a horgokon két-három szem kukorica és giliszta volt. Fél óra alatt mindegyik 8-10 halfogásnál tartott. A többszáz ezer forintos szereléssel, a drága csalival viszont elvéve volt kapás. A hal a természetben élő állat, s ha meg akarjuk fogni, akkor a természethez közeli anyagokkal foghatjuk meg. A horgászcslait ne az ember, hanem a hal ízlésének készítsük, sumázta a tapasztalatokat Lévai Ferenc.

A versenyt a Juventus Rádió és a Sztár FM csapata nyerte. A legnagyobb halat, egy 6,68 kilogrammos tükrös pontyot a Népszabadság csapatát erősítő Zsirai Átila fogta.

H. Gy.

Közös magyar-szerb kecsége-kutatási projekt

A Halászati és Öntözési Kutatóintézet és szerbiai partnere, a Belgrádi Egyetem Multidiszciplináris Kutatások Központja (CMS) még 2006 novemberében nyújtottuk be közös pályázatot a Magyarország-Szerbia és Montenegró Határmenti Együttműködési Program keretében a kecségeállományok természetesvízi populációinak vizsgálatára és a faj termelésének fejlesztésére. A kedvező bírálat után 2007 júniusában indulhatott a projekt, amelynek fő célja, hogy a tudás integrálásával és az innováció ösztönzésével hatékonyabban valósuljon meg a kecsége faj, mint potenciális halászati erőforrás fenntartható hasznosítása. Ezen tevékenységeknek természetesen összhangban kell lennie a nemzetközi tokvédelmi egyezményekkel és az EU-nak a biodiverzitás megőrzését, az élőhelyvédelmet és fenntarthatóságot előíró irányelveivel is.

A projektben dolgozó szerb és magyar szakemberek a halászat és a halbiológia különböző területeinek szakértői, ami lehetővé teszi, hogy egyszerre több szempontból vizsgálják a közös kecsége-hasznosítási stratégia lehetőségét. A kecségeállományok jelenlegi állapotáról élőhelyvizsgálatok, kormeghatározás, szövettani és nehézfém-szennyezettségi vizsgálatok útján gyűjtenek adatokat a résztvevők. A mintákat a Tisza magyarországi szakaszán és a Duna szerbiai szakaszain gyűjtötték a partnerek, részben közös kutatóhalászatok során. A laboratóriumi vizsgálatok a szerb pályázó intézményben történnek, melyek

szórán a mellúszóból vett kormeghatározási minták mellett a máj, az ivarszervek, a kopolyú vizsgálatával értékeli a szerb partner a szubletális nehézfém-szennyezés hatásait a kondícióra. Izom-, máj- és bélminták segítségével pedig a nehézfém-tartalom kerül pontos meghatározásra a CMS laboratóriumában. A két ország kecsége-állományainak mennyiségi becslését próbáhalászatok, halradaros vizsgálatok, irodalmi adatok alapján és a halászati statisztikák elemzésével végezték a projektben dolgozó szerb és magyar kutatók.

A projekt zárásaként a HAKI és a CMS közös nemzetközi workshopot szervez a ke-

csege és a tokfélék hasznosításának témájában. A rendezvény a 2008. évi HAKI Napokhoz fog kapcsolódni, de attól függetlenül kerül megrendezésre 2008. május 15–16-án. A téma neves európai szakembereinek előadásai mellett a résztvevő magyar és szerb szakemberek és vállalkozások képviselői kerekasztal-beszélgetés formájában is megvitathatják a kecsége és a tokfajok halászati hasznosítási lehetőségeit a két országban. Ez azért is fontos, mert a projektnek és a rendezvénynek kiemelt célja a határon átnyúló innovatív vállalkozói kapcsolatok fejlesztése.

A tervek szerint a projekt lezárásával nem ér véget a közös munka és az együttműködés során beszerzett eszközök, valamint a kialakított kapcsolatok által a partnerek folytatják a halászati erőforrások közös vizsgálatát. A HAKI középtávú stratégiai elképzelései szerint pedig szeretné kiterjeszteni a projektet több halfajra és a közép-kelet-európai országok halászati kutató intézeteire, innovatív halászati vállalkozásaira is.

A projekt a Magyarország-Románia és Magyarország-Szerbia és Montenegró Határon Átnyúló Együttműködési Programban, az Európai Unió és a Magyar Köztársaság társfinanszírozásával valósult meg.

Április 22: a Föld Napja

Egy egyetemi hallgató kezdeményezésére 1970-ben hívták életre a Föld Napját, hogy felhívják a figyelmet bolygónk romló környezeti állapotára és védelmének szükségességére. Holott akkor még ökológiai lábnyomunk a fenntartható mértéken belül volt és a klímaváltozásról sem sokat tudtunk. A Föld Napja mozgalom fontos változásokat indított el a természetvédelemben, de sajnos nem tudta megakadályozni azokat a folyamatokat, melyek mára az éghajlatváltozás elkerülhetetlenségéhez vezettek és alapjaiban veszélyeztetik a földi élet megannyi formáját.

Az élővilág egyre nehezebben küzd az ember okozta klímaváltozás következményeivel. Évmilliók lassú evolúciója után a jelenleg zajló változások rendkívül gyorsak, sok fajnak esélye sincs ehhez alkalmazkodni. Már az optimista – az üvegházhatású gázok kibocsátásának radikális csökkentését feltételező – 1,5–2,5 °C-os átlaghőmérséklet-emelkedés is a fajok 20–30 százalékának kihalását eredményezheti, a 4 °C fölötti változás esetén pedig még jelentősebb mértékű kipusztulással és a biodiverzitás drasztikus csökkenésével kell számolnunk.

A legsérülékenyebb ökoszisztémák a sarkvidékek, a mangrovék, a korallzato-

nyok, a tundra és a tajga, a hegyvidékek és a mediterrán vidékek élővilága. A klímaváltozás a legnagyobb károkat várhatóan az Északi-sark környékén, Afrika Szaharától délre fekvő területein, az ázsiai nagy folyók deltáiban és a szigetvilágokban fogja okozni – először. Már a 2–3 °C-os hőmérséklet-emelkedés is olyan mértékben megváltoztathatja az Észak-atlanti- és a Golf-áramlatot, ami rendkívüli átrendeződésekhez vezet az egész bolygó élővilágában. Jelentős veszélyek fenyegetik az embert is. Az éghajlatváltozás következményeként egyre többeket fog fenyegetni a vízhiány, az éh-

ínség és az alultápláltság, vagy a már legyőzöttnek hitt fertőző betegségek új támadása. A hőhullámokkal, viharokkal, tüzesetekkel, árvizekkel kapcsolatos halálozások és megbetegedések száma is várhatóan jelentősen növekszik majd. A szűkülő erőforrásokért pedig egyre gyakoribbak lesznek a konfliktusok.

Sok mindent tudunk már az éghajlatváltozás okairól és a következményeiről. Azonban sok kérdés továbbra is nyitott és a tudósok is csak találgatnak. Nem tudjuk például, hogy a klímaváltozás, a környezetszennyezés és más ember okozta változások együttesen milyen visszafordíthatatlan hatásokat fognak eredményezni, milyen egymást erősítő folyamatok indulhatnak be.

Másoktól, más élőlényektől nem várhatunk segítséget, nekünk, embereknek kell megváltoznunk ahhoz, hogy száz év múlva, 2108. április 22-én unokáink ne betegen, éhesen és szomjasan emlékezzenek az egykori Élő Bolygóra és olyan, addigra csak képeskönyvekben létező élőhelyekre, mint a korallok vagy jegesmedvék.